

LITTERATURVÄVEN #1

Carson McCullers: underbarnet från södern

Av: Jonas Stål

B = Berättare

M = Carson McCullers

CB = Charles Bukowski

Intro

Hon blev sin generations litterära underbarn, men kämpade livet igenom mot sjukdomar, ett destruktivt äktenskap och alkoholmissbruk. Du lyssnar på Litteraturväven, ett poddradioprogram från Oxelösunds bibliotek om gestalter ur litteraturhistorien. Idag berättar vi historien om Carson McCullers: underbarnet från södern. Jag heter Jonas Stål.

Del 1

M: *(Brev till vännen David Diamond, 19 juli 1941)*

De senaste dagarna har jag känt mig väldigt ensam. Ofta kommer den gamla terrorn över mig. Jag vet att jag aldrig kommer bli fri från den. När det kommer över mig vet jag inte vart jag ska ta vägen. Jag behöver så mycket. De få som kan älska mig måste ha så mycket tålamod—Jag undrar om någon någonsin kommer ha det tålamodet och förståelsen. Jag behöver så mycket. Jag är medveten om att mitt temperament och min emotionella stabilitet är som ett barns--- om det någonsin kommer att förändras vet jag inte. Mitt begär efter att bli lugnad, och det fruktansvärda behovet av att bli älskad. Det har gått så lång tid sedan jag hörde något från Reeves. Jag oroar mig för honom.

B: *Paris, hösten 1947*

Carson är hos ett par vänner i Paris för att komma ifrån sin man Reeves McCullers, hon måste försöka återfå en balans i livet. Hon diskuterar de franska översättningarna av sina böcker och dricker sherryglas på sherryglas tillsammans med värdparet. Men i sin ensamhet, innan hon ska gå och lägga sig, när hon knäpper upp skjortan och drar undan den vita kragen framför badrumsspegeln möts hon av de mörkröda märkena runt sin hals. Märken formade efter två manshänder. Hon kan tydligt se sin mans två tummar sammanpressade till ett dödens halsband runt sin tunna, bleka hals. Reeves hade varit packad, såklart, efter att ha suttit i sin skrivkammare med bara ett par steg till vin- och spritkällaren. Skrev gjorde han inte där inne, det visste hon, utan där inne sjönk han djupare och djupare ner i glasets botten och depressionernas mörka korridorer. Hon hade dock överraskats av anfallet, då han i någon slags vansinne, överrumplade henne och greppade sina händer runt hennes

hals. Chocken hade släppt nästan direkt, så här ville hon inte sluta sitt liv. Hon hade redan lidit tillräckligt mycket för att det här skulle vara det dråpliga slutet. Med sina framträdande och något sneda framtänder hade hon bitit av alla krafter i Reeves ena tumme. Blodet bokstavligen sprutade ut medan fingrarna lösgjorde sig från hennes hals. Hon var fri. Vännerna runt paret McCullers hade sett hur vistelsen i Frankrike tärde på dem, hur de var och en kunde dricka en flaska av den billiga franska whiskeyn dagligen. Även om det var Reeves som hade sjunkit djupast i sitt drickande. Han som hade drömt om att bli en stor författare, var det hennes framgångar han inte kunde hantera? Hennes sjukdomar, hennes ointresse av att dela säng med honom? Var det därför han låg runt med alla dessa, i hennes ögon, billiga kvinnor? Att deras förhållande var tröstlöst var klart och tydligt för henne, men ändå...ändå kunde hon inte sluta oroa sig för honom.

Nu befann hon sig ensam i huset. Värdepåret var bortbjudna, hon ville inte göra följe. Vila, hon behövde vila. Hon slog igen boken hon läste för att gå till sängs. Ett behagligt rus gjorde henne tvungen att leda sig upp för trapporna via trappträcket. Plötsligt kom en stark yrsel över henne och hon föll till golvet. Hon visste precis vad det var, det var inte första gången en stroke slog henne till marken och bemästrade henne. Ena sidan av hennes kropp kändes som död, med sin högra hand kände hon på den vänstra sidans kalla och klibbiga hud och började skrika efter hjälp. Hon skrek och skrek, inget gensvar, ingen kom. Där låg hon ensam på det kalla trägolvet, var det här slutet? Hon var bara 40 år och hade redan sin tredje stroke. Hon hade så mycket kvar att skriva och inte kunde hon dö här med Atlanten emellan henne och hennes mor. Mamma som redan vid hennes födsel visste att hon skulle bli berömd. Natten slog mörkret runt Paris. Carson låg med ansiktet pressat mot golvet och fortsatte skrika på hjälp...

Del 2

B: *Colombus, Georgia, 19 februari 1917.*

Februarirevolutionen bryter ut i Ryssland och tsaren abdikerar. I Europa är första världskriget inne på sitt tredje år och USA är bara månader ifrån att involveras. Men familjen Smith på Thirteenth Street i staden Colombus, södra USA, har dragit för gardinerna mot omvärlden. Förlossningen har pågått i timmar då ett litet barn hörs skrika från sovrummet. Den nyblivna pappan Lamar hämtas av barnmorskan och kliver in till sin fru Marguerite som omtöcknad ligger i parets säng med ett litet bylte i famnen, parets första barn; Lula Carson Smith. Den lilla flickans huvud är vanställt efter den långa förlossningen. Men mamma Marguerite tolkar det som ett tecken på sin nyfödda dotters förestående genialitet. För hon har känt det under hela graviditeten att barnet skulle komma att vara något speciellt. För vänner och bekanta berättade hon mer än gärna om de tecken hon fått på barnets unikum. Nu håller hon den lilla flickan vid sitt bröst, och hon är säker, flickan kommer bli något stort.

I barndomshemmet står ett piano som i generationer funnits i släktens ägo. Som liten flicka sitter Carson i mammas knä och med hennes hjälp trycker hon ner de stora vita elfenbenstangenterna, medan modern viskar i barnets öra: "Spela, älskling, spela. Du vet väl att du kommer bli berömd en dag?". När Carson är tio år börjar hon att ta pianolektioner och som trettonåring har hon bestämt sig; hon ska bli konsertpianist. Carson är en excentrisk ung flicka, hon vågar vara annorlunda, klär sig inte som de populära flickorna i skolan. De har skor med klackar, medan Carson drar på sig sina skitiga sneakers innan hon ska till skolan. De andra flickorna sneglar på henne när hon går förbi, de kallar henne konstig, men det berör inte Carson. Femton år gammal drabbas hon av reumatisk feber, vilket

läkarna dock felaktigt diagnosticerar som lunginflammation. Febern inflammerar lederna, hjärtat, blodkärlen, det centrala nervsystemet och kommer att prägla hennes hälsa livet ut. Carson blir sängliggande i veckor och spenderar även en längre tid på ett sanatorium för att återfå sin hälsa. Där på sanatoriet nedbäddad i sjukhussängen börjar hon fantisera ihop berättelser. I december 1932 berättar hon i förtroende till en vän att hon givit upp drömmen om att bli konsertpianist, men – tillägger hon – det gör ingenting: "Jag ska bli författare istället". Nästan precis fyra år senare publiceras Carson för första gången med novellen "Wunderkind" i tidskriften Story. Men samtidigt är hon allvarligt sjuk igen och ligger nedbäddad i föräldrahemmet. Där, fångad i kroppens förgänglighet, börjar hon i sina tankar arbeta på en historia om en dövstum.

Våren 1938 är Carson 20 år gammal och gifter sig med Reeves McCullers, en marinsoldat med författarambitioner. De flyttar in i ett hus i staden Fayetteville i North Carolina. Stadsborna lägger snabbt märke till den unga, nyanlända och lite underliga kvinnan som promenerar runt i staden och ställer frågor om deras liv, vita som svarta. Carson bryr sig inte om hudfärg. Hon bjuder till och med in svarta till sitt hus. Carson samlar material till boken om den dövstumme, men det vet inte stadsborna hon stoppar på gatan för att prata med. Men de flesta har slutat att prata med henne, ryktet går att hon socialiserar med svarta människor vilket inte ses med blida ögon i det segregerade södern. Men Carson bryr sig inte. Hon har en historia att berätta, hon är något på spåren, och förhållandet till sin man Reeves är ännu lyckligt. Han går till arbetet och hon sitter hemma framför skrivmaskinen timme efter timme och skriver. När hon skrivit klart för dagen och Reeves kommit hem läser hon det högt, han stöttar och kommenterar. När hon vid ett tillfälle frågar om han tycker att det är bra får hon svaret: "Nej! Jag tycker inte att det är bra – jag vet att det är fantastiskt". "Hjärtat jagar allena" - historien om staden i den amerikanska södern med dess invånares påtagliga ensamhet och isolering som i deras sökande efter gemenskap samlas kring den dövstumme John Singer och den tysta tröst han erbjuder - ges ut i juni 1940. Reeves McCullers hade rätt, boken blir en succé. Kritikerna hyllar unisont den 23 år unga författaren och under sommaren toppar den försäljningslistorna. Carsons mors förutsägelser om sin dotters genialitet och livsframgång slår in.

M: (ur *Hjärtat jagar allena*)

Staden låg mitt i det djupaste Södern. Somrarna var långa och vinterkylans månader få. Himlen var nästan alltid genomskinlig och glänsande azurfärgad och solen brände plågsamt klar. Men så kom novembers lätta, kalla regn och sedan blev det kanske frost och några korta månaders kyla. Vintrarna kunde vara olika sinsemellan men somrarna var alltid brännheta. Staden var ganska stor. Längs Main Street låg flera kvarter av två- och trevåningshus med butiker och kontor. Men de största byggnaderna i staden var fabriker, som sysselsatte en stor del av invånarna. Dessa bomullsspinnerier och väverier var betydande och blomstrande, men de flesta arbetarna i staden var mycket fattiga. Ofta syntes förtvivlade uttryck av hunger och ensamhet i ansiktena på gatorna.

B: De enda som inte jublar över Carsons framgångar är invånarna i Fayetteville, som anser att hon utnyttjat dem och förlöjligat dem i sin bok. Som hämnd hånar de henne när de möts på gatan. Carson som i "Hjärtat jagar allena" porträtterat svarta med värme och medmänsklighet – hon har lyckats ställa sig över sin samtids segregering – får till och med påhälsningar av Ku Klux Klan via telefon. En röst meddelar Carson att: "Vi är klanen och vi gillar inte negerälskare eller bögar. I natt är det din tur!". Men snart flyttar paret McCullers till New York, där middagsbjudningarna och cocktailpartyn avlöser varandra. Alla vill ta del av fenomenet Carson McCullers. Arm i arm strosar hon och Reeves genom New York och ser med förtjusning hennes bok och porträtt framställda i

bokhandlarnas skyltfönster. Men samtidigt plågar genombrottet henne. Hon är inte beredd på all uppmärksamhet. Det tär på förhållandet med Reeves, och det tär på henne själv. Det var som en helig terror, berättar hon senare i livet.

M: *(ur Hjärtat jagar allena)*

Han var glad att han inte hade talat om för Alice vad som hänt fyllo. Han hade velat tala med någon om det, ty om han högt redogjorde för hela händelsen kunde han kanske sätta fingret på det som förbryllade honom. Den stackars jäveln som pratat och pratat men inte kunnat få någon att begripa vad han menat. Förmodligen begrep han det inte själv. Och som han strukit kring den dövstumme och valt ut honom och försökt ge honom allt som han bar inombords. Varför? Därför att en del människor då och då måste ge ifrån sig allt som är deras personlighet innan det börjar jäsa och förgifta dem – de måste skänka det åt någon annan människa eller åt någon idé. De måste. Det är så med en del människor...

Del 3

B: Förhållandet med Reeves böljar fram och tillbaka, men blir allt mer ohållbart. I september 1940 separerar de och när USA dras in i andra världskriget kallas han in för tjänstgöring och medverkar bland annat under invasionen av Normandie. Trots att de gått skilda vägar kan de inte släppa varandra. Under kriget uppstår en intensiv och många gånger kärleksfull brevväxling.

M: *(Brev till Reeves, 21 november 1944)*

Reeves min ängel,

I morse kom årets första snö. Jag ser de tunna virvlande snöflingorna genom fönstret; de täcker sikten mot floden och endast ett övergivet och ensamt litet brunt hus med röda skorstenar syns vid flodstranden. Jag har varit ute och gått – snön hinner inte lägga sig innan den smälter bort och de blöta trottoarerna känns så ödsliga. Det är tider som det här vi brukade tycka så mycket om. Kommer du ihåg, älskling, den första snön hos MacKethans – hur den samlades blå och mjuk på verandan – och hur vi promenerade runt kyrkogården, och senare åkte ut med bilen för att dricka öl. Den första snön var alltid en fest för oss. Det är så ensamt utan dig den här första snön.

B: Reeves är den som propsar på att de ska återförenas, att det ska bli dom två igen. Carson är dock skeptisk. När hon reser med båt till England följer han efter, smyger på henne på fartyget. När hon upptäcker honom hotar han med att ta livet av sig genom att hoppa i havet om hon inte kommer tillbaka till honom. I mars 1945 gifter de om sig.

M: Jag vet inte varför jag kände en sådan skyldighet att vara honom tillgiven. Kanske var det av den enkla anledningen att han var den enda man jag någonsin kysst, och medlidandets fruktansvärda tyranni. Jag visste att han inte var mig trogen sexuellt, men det brydde jag mig inte om, och inte är jag någon särskilt

moderlig kvinna. [...] Vi hade antagligen varit mycket lyckligare som vanliga vänner, men så blev det inte. Av någon anledning, och helt klart mot min vilja, blev vi åter igen djupt involverade med varandra och innan jag riktigt förstod vad som hände var vi gifta igen.

B: Reeves var ständigt otrogen, med kvinnor och med män. Men hans bisexualitet var inget som Carson var främmande inför. Själv förälskade hon sig i flera kvinnor, även om det aldrig ledde fram till någon sexuell relation. Bland annat fångades hennes hjärta av den lesbiska och morfinberoende schweiziske journalisten Annemarie Schwarzenbach, med ett för Carson så vackert utmejslat ansikte att det skulle förfölja henne livet igenom. Carson klädde sig gärna i dåtidens manliga plagg, Greta Garbo var förebilden, med skraddarsydd långbyxor och långärmad herrskjorta. Hela hennes uppenbarelse hade androgyna drag, inte bara i klädesplaggen, utan även hennes dova, något grova röst av all kedjerökning bidrog.

Del 4

B: Under 1940-talet bor Carson McCullers i ett kollektiv i Brooklyn Heights i New York tillsammans med andra författare och konstnärer, där är hon agerar värdinna när bland annat Marilyn Monroe, Karen Blixen och Salvador Dali kommer på middag. Hon spenderar mycket tid i konstnärskollektivet Yaddo i Saratoga Springs utanför New York. Hela tiden arbetar hon disciplinerat vid sin skrivmaskin. Innan hon börjar skriva på mornarna blandar hon i ordning sin favoritdryck som hon kallar för Sonnie Boy; té blandat med sherry. Hon håller det i en termos som står som en stadig kompanjon bredvid skrivmaskinen. Bland vännerna i Brooklyn Heights och Yaddo dricker Carson från morgon till kväll, dagligen. Hon började dagen med öl och fram emot sen eftermiddag, när hon skrivit klart för dagen, går hon över till whiskey och cocktails, men genom hela dagen följde termosen med hennes Sonnie Boy med. Själv anser hon inte att hon dricker för mycket, och antagligen såg hon aldrig sig själv som alkoholist. Men hon var väl medveten om att hon inte kunde skriva utan alkohol i kroppen.

M: *(Brev till Dr. Sidney Isenberg, 28 september 1948)*

Jag mår inte så bra. Det känns som jag tappat fotfästet på något vis. Jag kan inte gå ordentligt, och min arm är spastisk och härjad. Sidney, när tror du att jag kommer bli bra? Jag känner mig ofta nedslagen. Jag skriver på en ny skrivmaskin som Reeves köpt till mig, en elektrisk som jag inte behöver trycka så hårt på för att kunna skriva. Jag hoppas att jag ska komma att kunna skriva med den. Men det är fortfarande svårt. När tror du att min hand kommer bli normal igen?

B: Carson arbetar på boken "Balladen om det sorgsna kaféet", inspirerad av en dvärg hon sett på en bar i Brooklyn Heights. Historiens rör sig kring den manhaftiga miss Amelia och hennes kafé där dess besökare åtminstone för några timmar kunde "glömma den bittra insikten om att inte vara så värst mycket värda", medan de sippar på miss Amelias hembrända sprit. Men kafévardagen ställs på ända när främmande anländer till staden, i form av en ex-fånge och en dvärg. Då tar förödelsens och förvirringens tid vid. Carson reser hem till sin mor och far i Georgia för att skriva klart. När hon är färdig drar hon ut manuskriptet ur skrivmaskinen och överlämnar det till sina föräldrar. Hon tar en lång promenad medan de läser. "Balladen om det sorgsna kaféet" förblev hennes fars favoritbok.

M: (ur *Balladen om det sorgsna kaféet*)

Ibland åker bilar med kedjefångar genom staden, i synnerhet sedan de börjat bygga ut vägen vid Forks Falls. Och med jämna mellanrum kör folk fel med sina bilar och stannar och frågar hur de ska åka för att hitta rätt väg. Så det var inget ovanligt när en lastbil körde förbi fabriken på eftermiddagen och stannade mitt på vägen nära miss Amelias kafé. En man hoppade ner från flaket och lastbilen för vidare. Mannen ställde sig på vägen och såg sig om. [...] Så gick det till när Marvin Macey kom tillbaka från fångelset. Inte en levande själ i staden var glad över att se honom. [...] Miss Amelia öppnade inte kaféet den kvällen. Hon reglade omsorgsfullt dörrar och fönster, ingen såg en skymt av vare sig henne eller Cousin Lymon men i hennes rum lyste en lampa natten igenom. Marvin Macey förde olycka med sig från allra första stund, precis som man kunde ha förväntat sig. Redan tidigt på morgonen låg en klibbig kvalmighet i luften, vinden bar med sig sumpmarkens murknande doft och de små, gällt surrande myggorna svärmade över kvarndammen.

Del 5

B: *Bachivillers, Frankrike, sommaren 1953*

Carson och Reeves kliver in i sin bil. Hon ser deras hus bli mindre och mindre i backspegeln medan de far igenom den lilla byn Bachivillers i norra Frankrike. Mellan sina ben har hon sin ständiga följeslagare, termoserna med té och sherry. Hon skruvar upp locket och håller upp en kopp medan Reeves nervöst trummar på ratten med sina fingrar. Hon tar en klunk, och en till, för hon har en dålig känsla i kroppen. Reeves har något på gång, hon kan märka det på hans beteende. Hans växlingar mellan att gå på antabus och hålla i sig alkohol har gjort honom oberäknelig och djupt deprimerad. Men nu sitter han bredvid henne, rycker i rattväxeln och spänner sina smala läppar i ett bestämt uttryck. Det kan inte vara ett gott tecken, tänker hon. De är på väg till det amerikanske sjukhuset i Paris för en av hennes rutinkontroller. Men är det här verkligen den rätta vägen? Hon tänker på den senaste månadens desperata förhållande dem emellan. Hon kan inte sluta tänka på päronträdet, hennes älskade päronträd. Hon hade hört att det knakade utanför huset, som om något bröts itu, och sedan en dov duns, som om något tungt föll till marken. Hon hade sprungit ut i bara skjortan, känt sommarkvällens dagg under sina bara fötter, samtidigt som hon hörde sin man ropa på hjälp. Så ynkelig han hade varit, det var patetiskt. Tillintetgjort låg han i gräset, med en snara virad runt sin hals. Han hade försökt hänga sig, hänga sig i hennes älskade päronträd, men grenen kunde inte bära hans vikt och brutits av. Eller den där förmiddagen när han ville visa henne något i ladan. Hur han hade pekat på en av bjälkarna i taket och sagt: "Ser du den där takbjälken, syster". Ja, dom kallade varandra syster och bror numera, och Reeves hade fortsatt: "Det är en kraftig och fin en. Vet du vad vi ska göra? Vi ska hänga oss i den. Det är det bästa för oss båda." Där och då inbillade hon sig att hon lyckats övertala honom om att de inte skulle begå självmord tillsammans. Han hade nämnt det tidigare. Att det var det bästa för dem båda, för om han dog vem skulle ta hand om henne då? Och han påminde henne om när hon för ett par år sedan själv försökt skära upp sina handleder. Men sedan de lämnat ladan hade det inte kommit på tal igen. Men nu... Ett obehag rusade genom kroppen, det här är inte vägen till sjukhuset. Hon drack det sista ur sin kopp och samlade sig för att fråga honom vart han körde dem. Varför tog de inte den vanliga vägen till sjukhuset? Reeves slutade trumma på ratten, lutade sig tillbaka mot bilstolen och svarade: "Du har rätt, syster. Det här är inte

vägen till sjukhuset. Vi ska åka ut i skogen, syster, och hänga oss. Men först stannar vi och köper en flaska whiskey som vi dricker för gamla tiders skull...". Carson svarade inte, hon måste komma härifrån, fly och lämna Reeves bakom sig. De satt i tystnad, det enda som hördes var bilens motor. Några minuter senare svängde Reeves in till en vägkrog. "Du stannar här", sa han och klev ut ur bilen. Hennes blick flackade runt parkeringen sökandes en flyktväg, hennes muskler spändes så det gjorde ont. Hon sneglade efter Reeves, så fort han klev in på vägkrogen skulle hon öppna bildörren och springa. Vart skulle hon springa? Jag kan ju knappt springa, han hon tänka innan hon öppnade och gav sig ut. Hon begav sig till vägkanten och lyckades stanna en förbipasserande lastbil. Hon andades häftigt, orden stockade sig, försökte få ut de franska fraserna som krävdes för att chauffören skulle förstå att hon behövde ta sig till det amerikanska sjukhuset i Paris. Men mitt i meningen avbröt hon sig, Reeves skulle leta efter henne där, hon måste ta sig till ett par vänner istället och lämna Frankrike. Långsamt slappnade hennes kropp av, hon såg de franska skogarna passera genom lastbilens fönster. Var det kanske där Reeves hade planerat att de skulle avsluta sina liv tillsammans? Men nu var hon på väg bort ifrån honom, aldrig mer skulle de träffas. I november 1953 tar Reeves sitt liv med en dödlig dos sömntabletter och alkohol.

M: (*ur Balladen om det sorgsna kaféet*)

Innebörden och värdet av varje kärlek [bestäms] enbart av den som älskar. Det är skälet till varför de flesta av oss hellre vill älska än att älskas. Nästan alla vill vara den som älskar. Och den bistra sanningen är att på något dunkelt och gåtfullt sätt är det för många outhärdligt att vara den som älskas. Den som älskas fruktar och hatar den som älskar, och det på goda grunder. För den som älskar försöker alltid bryta ner den som älskas. Den som älskar längtar efter att vara tillsammans med den som älskas, även om denna upplevelse uteslutande vållar honom smärta.

Del 6

B: Carsons hälsa blir allt sämre med åren. Hennes senaste stroke har paralyserat henne i delar av kroppen. Hon spenderar mycket av sin tid i sjukhussängen. Vännerna tar med sig alkohol som hon förtär bland sjukhusets lakan. Sin sista roman "Klocka utan visare" skriver hon med ett finger på maskin. När hon börjar arbeta med sin självbiografi kan hon inte längre skriva för maskin utan dikterar den för vänner och bekanta. Men hon kan aldrig färdigt. I augusti 1967, 50 år gammal, drabbas hon av sin sista stroke och ligger i koma i 47 dagar. Den 3 oktober tar hon sitt sista andetag. Underbarnet från södern har somnat in.

CB:

Hon dog av alkoholism
insvept i filt
från en däckstol
på en transatlantisk
ångare

alla hennes böcker av
skräckslagen ensamhet

alla hennes böcker om
grymheten
av den kärlekslösa kärleken

det var allt som blev kvar
av henne

när en semestrare på promenad
upptäckte hennes kropp

meddelade kaptenen

och hon flyttades
någon annanstans
på skeppet

medan allt
fortsatte
så
som hon skrivit det

Outro

Du har har hört Litteraturväven avsnitt 2 om Carson McCullers: underbarnet från södern, ett poddradioprogram från Oxelösunds bibliotek.

Text och inläsning av Jonas Stål, Carson McCullers röst gjordes av Beatrice Berg, Charles Bukowskis dikt lästes av Dick Lundberg. Utdrag från böcker av Carson McCullers är tagna från Nils Jacobson och Håkan Bravingers översättningar utgivna på Norstedts förlag. Brev och utdrag ur McCullers självbiografi "Illumination & night glare" och Bukowskis dikt är översatta av Jonas Stål.

Källor

Carr, Virginia Spencer – The lonely hunter: a biography of Carson McCullers, University of Georgia Press (2003)

McCullers, Carson – Illumination & night glare, University of Wisconsin Press (1999)

McCullers, Carson – Balladen om det sorgsna kaféet, Norstedts (2017)

McCullers, Carson – Hjärtat jagar allena, Norstedts (2013)

Brev hämtade från Washington and Lee University Librarys hemsida: <https://repository.wlu.edu>

Medibas.se: <https://medibas.se/handboken/kliniska-kapitel/hjarta-karl/patientinformation/olika-tillstand/reumatisk-feber/>

Bukowski.net

Kiernan, Frances – No apologies necessary, The Atlantic, (April, 2001)

The cocktail hour: Carson McCullers: <https://paperandsalt.org/2013/10/04/the-cocktail-hour-carson-mccullers/>

Schulman, Sarah – White writer, The New Yorker, (21 oktober 2016)